

FØROYAR Í DAG

Ritstjórar:

W. HEINESEN og HEÐIN BRÚ

MENTUNARLIG FRAMGONGD

Hann, ið bert kannar tað føroyska samfelagið í nútíðini út frá einum politiskum sjónarmiði, má fáa eina heldur dapra mynd av tí støðu, sum okkara fólk í eyga-blikkinum er í. Okkara politikk-arar keglast enn um tær gomlu máliskurnar »samband« og »sjálv-stýri« — máliskur, ið fyrri tað mesta fjala yvir persónligum aggi, ið hoyrir einari farnari tíð til. Tað »nasjonal« her hjá okkum verður avlagd av hesum formal-istiska persónpolitikkini í tann mun, at tað er vordið tað bara fótatrakk. Tað eru alt ov nógv imillum okkum ið trúgva, at tað, at vera nasjonalur, rætt og slætt er at ganga við einum føroyskum hjarta broðeraðum uttan á vestinum og í tíð og úrtíð grenja yvir ta ræð-ligu lagnu, ið rámti okkum sum tjóð tá ið vit komu undir »fremm-andaákið«. »Før. í dag« hefur áður víst á, at hetta fyrri tað mesta er partapolitisk propaganda, ið lit-ið og einki hefur við verunleikan at gera. Harumframt hava vit eisini roynt at ávíst, at tað miss-treystið til okkara egnu evnir, ið alt ov nógvir sambandsmenn hava, er ein onnur hættislig siða av tí politisku spilluni, ið ger slett besta fyrri at pina livið av okkum.

Men siggja vit burtur frá hesum sjálvøðandi partapolitikkinum, ið er vart fólks verst meimbogi, og royna at siggja sakina frá einum mentunarlíggum sjónarmiði, fáa vit eina dæmligari mynd, ið er búgvin at vekja betri vónir í okkum. Tað partapolitiska feigdarveðrið, ið so leingi hefur ligið yvir landinum, hefur ikki heilt evnað at beint fyrri teinum nátturliga grógvandi kreftinum her heima. Tvertur-móti fer ein vørhugan av vissum gleðilíggum teknum til tann sanna nasjonal framsang, ið eitur men-tunarframsongd. Tað eru ikki allir føroyingar, ið hava blandað saman andsliv og politiskt kegl. Tianbetur hava vit eisini her heima havt dúligar og framskygðar menn, fyrri hvernig andsliv á móðurland-sins grund av sonnum lá á hjarta. Teirra trúgv og ídna arbeiði kunnu vit takka fyrri at fólkaupplýsing hefur gjørt framsig, um enn í smáum, her heima. Ein stóran part av æruni fyrri hetta hefur sjálvandi háskúlin. Ein annar av hesum virðismiklu monnum vígdi liv sitt til at umseta tær biblisku bøkurnar til móðurmálið. Ein triðji legði seg eftir at skapa eitt sindur av glæmu yvir okkara søgu. Ein fjórði gjørdi ta góðu gerð at vinna okkum eitt nýtt og tíðar-hóskandi bókasavn. Veruligur fost-

urlandskærleiki hjá ágrýtnum monn-um eigur eisini tøkina fyrri at vit hava fingið ein studentarskúla her heima. Og í hesum sambandi kundu vit nevnt eun fleiri framsig fyrri fólkaupplýsing — harimillum kvøldskúlarnir her í Tórshavn.

I einumhvørjum frískum fólki býr ein ómettlig trongd til upp-lýsing, og eingin maður við virðing fyrri andslivi kann gera sínum fólki eina betri tænastu enn at vera við til at breiða upplýsing. Tess meira upplýsing vit fáa, tess betri búgvin verða vit til so við og við at fáa bæst tí gamla parta-politiska orminum, ið er Føroya fólks argasti figgindi.

Góð fólkaupplýsing verður við tíðini at búna okkum til at vísa umverðini eitt verunligt nasjonalt andlit — ikki bert ein grenju-skort. Eitt fólks andlit myndar seg í fólksins andslivi. Fyrst og fremst kanska í listarligari trongd og listargávum. Og tað er gleði-ligt at siggja, at vit eisini á hesum umráði gera framsig — hóast partapolitikk, hóast krigg og klandur. Tað grær í sverinum undir deyðasinuni. Tað unga ættarliðið er fult av gávum. Hann, ið hefur eyga fyrri sovorðnum, kann ferð eftir ferð verða hug-tikin av hvussu nógvur gávur til t. d. tekning og máling, ið býr í tí uppvaksandi ættarliðinum. Tað er skjótt uppá tíðina, at vit økja okkara skúlar við enn einum: einum teknu- og málarskúla. Og á sama hátt gongur tað við tóna-leiki. Her er eisini tradisjón at byggja á. Tað føroyska fólkið hefur niður gjegnum tíðina var-veitt ein skatt av sanglegum á ein sovorðnan hátt, sum bert eitt musikalskt fólk vil kunna gera tað. Tað er nátturligt at vit royna at halda hesa tradisjón á lívi við at vørðveita tann føroyska kvæða-dansin; men tað er sjálvandi ikki nóg mikið at halda kunstugt liv í einum miðaldarlíggum listarformi. Vit mugu eisini bróta nýggjar vegir. Tað kostar arbeiði og trúgv; men til alt held hava vit eisini á hesum umráði menn, hvørs eldhuga vit hava nógv at vænta av.

Hygg nú t. d. Tofta-sangkórið. Eina ferð um árið kemur hetta sangkórið til Havnar, og øll tey, sum yvirheva fáa ta frægd at vera tilstaðar, undrast ár undan ári av nýggjum á hvat hesi menniskjuni kunna avrika. Vit lýða á tey við somu undran sum um tað hevði verið eitt viðgitið útlandskt kór, og tað er veruliga eisini so gott, at tess maki ikki finnst og aldri

hefur funnist her heima. Tað besta við hesum sangkóri er tó ikki, at tað kann syngja við veru-ligari listarligari kenslu og megi. Nei, tað besta er hetta: at kórið tykist at vera musikalskt skapendi. Teir sangir, ið hugtaka okkum mest, eru teir føroysku. Sum nú seinast, tá tann gámlí sálmurin var uppi í — í einari góðari harmoni-sering. Her var jú bygd ein brúgv millum gamla føroyska tradisjón og nýggjan føroyskan iðkandi sang-list. Og áhoyrararnir kendu seg gjøgnumrystar við kensluni av, at nú hendu nýggj ting í føroyskari mentan. Tann sama kenslan tók okkum undir tí seinasta sanginum, eitt gamalt kvæðalag, frískt og yndisligt harmoniserað og sungið. Og so eina ferð aftrat: tá tað spildurnýggja føroyska skemtuvísu-lagið (eftir H. J. Højgaard) varð sungið. Tað vóru nógv onnur góð ting á skránni, men vit vilja fegin givið tey burtur fyrri hesi trý. Tað vóru Føroyar, ið sungu, og við sangum sum hesum hevði hetta kórið í útlandinum umboða Føroyar vakrari og hábærsligari enn allir okkara politikarar tilsaman.

Ein líknandi trongd til at leita aftur til eitt føroyskt grundarlag í tónleiki kemur har og her til sjóndar í teimum smáu instrumen-talkonsertunum, ið Tórshavnar musikskúli tey seinastu árin hefur hildið úti á bókasavninum. Tað er, so undarligt tað kann tykjast mong-um, eitt víst samband millum gamlan italienskan musikk og okk-ara kvæða- og »kingoleg«. Hetta er heldur ikki ein hissini líkheit: í báðum støðnum bregðar musikk-urin til ein eldri felags form, tann katólska kirkjumusikk. Við vilja hefur Musikskúlin valt hesar skráirnar. Eftir stendur nú at fylgja Tofta-kórinum í at arbeiða bein-leiðis við tí føroyska musikktilfar-inum, ið er fyrri hond; og musikk-skúlin hefur eisini hetta í huga. Fyribils hefur tó høvudscenturin verið lagdur á at uppvenja eitt føroyskt streingjaorkestur, nóg stórt og sterkt til at kunna átaka sær størri og størri verk.

Her eru nevnd tvey gleðilig dømi um hvussu tað her heima í okkara tíð verður arbeiðt álvar-samt og við eldhuga í musikki. Vit kundu nevnt fleiri dømi — eitt nú Havnar sangfelag, ið eisini tykist at vera vaknað til livs. Enn er eitt umráði at nevna, har vit kunnu kenna grógvandi liv, og tað er sjónleikurin. Tað er her heima, ikki bert í Tórshavn, men eisini á byggunum, ein sterkur ansur fyrri sjónleiki; men tíverri er tað, ið verður farið undir, mangan heldur vánaligt tilfar; tað fæst ið hvussu er ikki kunstur burtur úr tí.

Tað eru tó undantøk, og eitt so-vorið undantak er sjálvandi Hol-berg. Eru vit nú her í Føroyum ferir fyrri at framføra so finan sjónleikarkunst? Jú, tað sær ikki verri út. Tað gongur her á ein vissan hátt sum við Tofta-kórinum: við at seta sær stór mál verður úrslitið ofta heppið. Tað var sjálv-andi eitt og annað at finnast at Merkisins framførsu av Erasmus Montanus; men eingin kann nokta fyrri, at tað varð spælt við kynstri. Teir báðir stuttligastu persónarnir, Rasmus sjálur og øvudamaður hansara Per, vóru serliga livandi fataðir og gjørdur at tann gamli klassiski sjónleikurin enn eina ferð hugtók fólk. Fleiri av hinum per-sónunum vóru eisini góðir, ikki minst Jaspur riðifútin; hann var kanska ikki tann vanligi riðifútin, men tað var skaptur ein nýggjur stuttligur persónur burtur úr evn-inum: ein innarliga góðsligur og hugnaligur gamal føroyingur, sum hóskaði væl í samspælinum við tí littla, bragdliga og eymskinnaða Per Dekn, sum tað kvæðið var at siggja á leikpallinum í Havn.

Hetta stykki boðar gott fyrri framtíðini. Mátti tað verið sign-ing eisini við hesari fyrirteku. Stór mál liggja og biða eftir ungdóm-inum á øllum umráðum. Málið er at arbeiða við so stórum álvara og so stórar megi, at vit kunna náa til tað, ið okkara politikarar aldri náddu: at vísa heiminum eitt veruligt nasjonalt føroyskt andlit.

Matvørur

og aðrar húsarhaldsvørur hjá

Karl K. Mouritsen.

Tlf. 497. Tórshavn. Tlf. 497.

Nakað av hesum sykludeilum eru eftir:

Syklus- og hondlyktir við battari, ketir $\frac{1}{2} \times \frac{1}{8}$ — 112 lið, for-gaflar 28" — 8" ror, krankakslar 45 og 50 mm conus, bremsigummi, reparatiónseskur, klokkur, forjuls-akslar $\frac{3}{8} \times 5$ ", dekk við og utt-an stálring 26 $\times$ 1 $\frac{1}{2}$, kilaboltar, ketustrammarar.

André Andrézen.

Tlf. 329.

Aðalfundur

í Klakksvíkar arbeidsmannafelag verður sunnudagin hin 25. febr. kl. 3 í Samkomuhúsinum.

Dagsskrá:

Eftir lógin.

Klakksvík, 2. februar 1945.

NEVNDIN